

فرهنگ گفتاری در موسیقی ایران (۹)

استان گلستان

کیوان پهلوان
سید احمد حسینی

انشارات آرون

سرشناسه	پهلوان، کیوان، ۱۳۳۹.
عنوان و پدیدآور	استان گلستان / تألیف کیوان پهلوان.
مشخصات نشر	تهران: آرون، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۴۰ ص.
فروست	فرهنگ گفتاری در موسیقی ایران (۹).
شابک	: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۲۳۱ - ۲۰۵ - ۴ جلد ۹
	: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۲۳۱ - ۱۹۸ - ۹ شابک دوره
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا.
موضوع	: ترانه های محلی ایرانی - گلستان (استان).
موضوع	: ادبیات عامه فارسی - گلستان (استان).
شناسه افزوده	: حسینی، سیداحمد.
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۳ ۵۳ الف ۸۷ ب / M ۱۸۲۰
رده بندی دیویی	: ۷۸۹ / ۵۲
شماره کتابخانه ملی	: ۳۵۳۰۵۶۸

انتشارات آرون

استان گلستان

فرهنگ گفتاری در موسیقی ایران (۹)

تألیف: کیوان پهلوان و سیداحمد حسینی

ناشر: انتشارات آرون

حروفچینی: نشر آرون

ویراستار: شیدا حبیبی

چاپ اول: ۱۳۹۳

چاپخانه حیدری: ۲۰۰ نسخه

۲۴۰۰۰ تومان

فهرست

پیش سخن	۹	مراسم باران بس	۵۰
سخن همکار	۱۱	آفتو، آفتو هاکن ماتو...	۵۰
تاریخ و جغرافیای استرآباد...	۱۳	نقل موسیقایی و منظومه‌ها	۵۲
قزاق‌های گرگان	۲۶	آواز امیری و منظومه...	۵۲
مراسم عروسی	۲۷	میر و گوهر	۵۵
نوروزخوانی و حاجی فیروز	۳۴	طالبها	۶۰
حاجی فیروز	۳۵	نجما	۶۳
بازی‌ها	۳۶	حسینا	۶۹
کولی‌ها	۳۹	حقانی	۷۰
نوروزخوانی	۴۲	نقل مغول دختر	۷۴
نوروزخوانی در محدوده...	۴۶	داستان دختر جنگلی و چوپان	۸۰
چاووش خوانی	۴۸	عباس گالش	۸۱
		عباس مسکین	۸۵
		منظومه کافر و مسلمان	۸۸
		منظومه آقا رسول	۹۳
		منظومه عاشقی	۹۵
		قطعات سازی	۹۷
		ورساقی	۹۷

۱۳۴ دسته	۹۸ زارنجی
۱۳۵ سیم گیر	۹۸ شترناز
۱۳۵ خرک	۹۸ غریب
۱۳۵ شیطانک	۱۰۱ یارخدیجه
۱۳۵ گوشی	۱۰۱ اسماعیل خانی
۱۳۵ وتر	۱۰۲ قطعات آوازی
۱۳۸ دهل	۱۰۲ هیرانی
۱۴۰ سرنا	۱۰۲ راست مقام
۱۴۰ قطعات سازی سرنا	۱۰۳ کله کش
۱۴۲ کمانچه	۱۰۵ اشعار کتولی در آواز
۱۴۲ پوست کاسه	۱۲۰ مراسم عروسی
۱۴۲ اندازه کمانچه	۱۲۰ خواستگاری
۱۴۳ دایره	۱۲۲ های بار نارنجی خانم...
۱۴۶ زندگینامه بزرگان موسیقی ...	۱۲۲ غریب غریب من مأمور...
۱۴۶ مرحوم استاد حاج حسن خان...	۱۲۴ شعرهای پاچکوه
۱۴۷ مرحوم استاد حاج قربان...	۱۲۷ ترانه‌ها
۱۴۷ مرحوم استاد حسن خدادادی...	۱۲۷ شالی نیشا
۱۴۷ مرحوم استاد علیرضا خسروی...	۱۲۸ سید نساجان
۱۴۸ مرحوم استاد اسماعیل خان...	۱۲۹ سازها
۱۴۹ استاد علی اصغر اصلانی کتولی...	۱۲۹ شمشاد
۱۵۰ مرحوم استاد عیسی فیوج	۱۲۹ مشخصات ساز
۱۵۱ مرحوم استاد حسینعلی...	۱۳۰ نی
۱۵۱ مرحوم استاد خیرالله اصلانی...	۱۳۱ قد نی
۱۵۲ نقد و بررسی کتاب ...	۱۳۱ قطر نی
۱۵۸ ترکمن‌ها	۱۳۱ سوراخ‌ها
۱۷۱ دستگاه‌های موسیقی ترکمنی	۱۳۲ سوراخ کردن نی
۱۷۱ ۱- تشنید	۱۳۲ اندازه هفت بند نی
۱۷۲ ۲- فرق لر	۱۳۳ دوتار
۱۷۲ ۳- مخمس	۱۳۴ کاسه
۱۷۲ ۴- نوایی	۱۳۴ صفحه

۲۴۰	ورساقی	۱۷۴	سبک‌های مختلف موسیقی ...
۲۴۱	چوبانی خوانی	۱۷۴	۱- سبک دامانا
۲۴۱	شب‌خوانی	۱۷۴	۲- سبک‌های آخال تکه
۲۴۲	جق‌جق در موسیقی ترکمنی	۱۷۵	۳- سبک سالی - سازنق
۲۴۳	هؤولی (هولی)	۱۷۵	۴- سبک یوموت - گزکلنگ
		۱۷۶	۵- سبک چودور
۲۴۵	پر خوان خوانی	۱۷۷	مراسم عروسی
۲۵۱	گزارش مستند چگونگی اجرای ...	۱۹۰	خنده‌سوران
۲۵۴	ذکر خنجر		
۲۵۹	سازها	۱۹۱	بخشی‌ها: ترانه‌ها و آوازها
۲۵۹	دوتار	۱۹۱	حاجی غولاق
۲۶۲	عناوین قسمت‌های ساز	۱۹۳	کوک‌تپه مقامی
۲۶۳	تکنیک اجرایی دوتار ترکمنی	۱۹۴	بخشلان‌یار
۲۶۳	نظام کوک در دوتار/ تامدنرا	۱۹۵	آنت چایار
۲۶۴	قیجق	۱۹۹	منظومه یوسف و احمد
۲۶۷	تویدوک	۲۰۴	سن یتر
۲۶۷	تویدوک	۲۰۶	بال صایاد
۲۶۹	دیللی تویدوک	۲۰۹	یه تیشسم
۲۶۹	بیالاسازگورالی	۲۱۴	سیل بیلاتی
۲۷۱	غوپوز	۲۱۵	داغ سایار
۲۷۳	بازی‌ها	۲۱۶	قمت یاخشدیر
۲۷۳	قورن توش	۲۱۸	فوه غازییم
۲۷۳	آراکسیر	۲۱۹	همرانی بیلماز
۲۷۳	ساقچی - اشک	۲۲۰	ککلین
۲۷۴	قره کورد	۲۲۱	اولنگ‌های عروسی
۲۷۴	بازی یوزوک	۲۲۲	طوی آیدیملاری
۲۷۵	سویت قازان	۲۲۴	لاله لر
۲۷۶	بازی آشیق	۲۳۲	لالایی
۲۷۷	بازی اون آلتی نی‌کیم ایندی	۲۳۶	ترانه زنان قالی‌باف
۲۷۷	آی ترک‌گون ترک	۲۳۷	ترانه‌خوانی نمدمائی
		۲۳۸	نوروز

۳۰۵	لالایی نرگ‌های رامیان	۲۷۹	ضرب‌المثل‌ها
۳۰۶	مراسم عزاداری محرم و ...	۲۸۵	چستان‌ها
۳۱۰	تعزیه خوانی	۲۸۸	برخی از چستان‌های ...
۳۱۲	قسمتی از مجلس حضرت امیر	۲۹۲	شرح حال تعدادی از ...
۳۱۲	قصاب	۲۹۲	کمیشان
۳۱۴	قنبر	۲۹۳	سیمین شهر
۳۱۹	زینب	۲۹۳	آق قلا
۳۲۰	بی بی	۲۹۴	کنبد
۳۲۱	صحابه	۲۹۶	کلاله
۳۲۲	امام حسن	۲۹۹	مراسم عروسی
۳۲۳	امام حسین	۳۰۴	ترانه پری جان - لالایی
۳۲۳	قطامه		
۳۲۸	جبرئیل		
۳۳۵	منابع و مأخذ		

پیش سخن

با گردآوری موسیقی مازندرانی، وظیفه خود می‌دانستم تا گامی برای موسیقی استان گلستان بردارم. نیاکان من اهل لاسیت سوادکوه و خود نیز متولد گرگان هستم. چند سال نخست زندگی‌ام در این شهر سپری شد. احساس غریب و خوشایندی نسبت به زادبوم خود گرگان دارم.

در این شهر بود که برای اولین بار ارکستر موسیقی زنده را در مراسمی در زمین ورزشی دبیرستان ایرانشهر (آن زمان) در نیمه دهه چهل دیدم و چه تأثیر شگرفی بر حس موسیقایی من گذاشت. خانه ما در خیابان فردوسی، کوچه مجاور دیوار ورزشگاه بود. سوراخی در دیوار ایجاد شده بود که می‌شد از آن داخل ورزشگاه را دید. در آن جشن بود که دسته موزیک ارتش با سازهای کوبه‌ای و بادی متعددشان را دیدم. آنها نغمه‌هایی بس دلنشین (به زعم یک کودک ۷-۸ ساله) را نواختند.

سال‌ها بعد با خود اندیشیدم، برای موسیقی استان گلستان چه می‌توان کرد؟ از این رو موسیقی ترکمنی را به شیوه کتاب‌خانه‌ای و همچنین به شیوه میدانی از طریق مصاحبه‌های مکرر با موسیقی‌دانان برجسته ترکمن و استرآباد چون: موسی جرجانی، مجید تکه، دوردی تریک، قلیچ انوری و... آشنا شدم و همچنین از کتاب پژوهشگر فرهیخته استرآباد، اسدالله معطوفی، مطالب بخش موسیقی ترکمنی و استرآبادی استفاده کرده‌ام.

موسیقی دیگر قابل بحث استان گلستان، موسیقی منطقه کنول است که پژوهش جدی در آن صورت نگرفته بود. از این رو همدلی و همکاری با سیداحمد حسینی، موسیقی‌دان ارزشمند، مطلع بومی دلسوز و نوازنده چیره‌دست دوتار کتولی، سبب شد که به ایشان

پیشنهاد پژوهش و تحقیق موسیقی کتولی را به‌طور مشترک بدهم که در نهایت حاصل آن قریب به ۱۰ ساعت موسیقی ضبط شده^۱ و بخش موسیقی کتولی کتاب حاضر است. پس از گردآوری، دسته‌بندی و نوشتن موسیقی کتولی، برای هویت بخشیدن و غنای بیشتر کتاب بر آن شدم، موسیقی ترکمن و فرازهایی از جشن و شادی استرآبادی‌ها و گرایلی‌ها که مرتبط با موسیقی است و همچنین تعزیه استان گلستان و چند مجلس تعزیه را به آن بیافزایم. به موسیقی مازندرانی‌های بندرگز پرداخته‌ایم. زیرا همان‌طور که در ابتدا گفته‌ام موسیقی مازندرانی را در مجموعه‌ای دیگر گردآورده‌ام. با این امید که گردآوری و پژوهش این مجموعه مقبول فرهیختگان، موسیقی‌دانان و دوستداران فرهنگ و موسیقی استان گلستان (که جزئی از فرهنگ غنی ایران‌زمین است) افتد.

کیوان پهلوان

۱۳۹۳

۱. موسیقی‌های ضبط شده در آینده نزدیک از سوی مؤسسه فرهنگی هنری آوای بارید انتشار خواهد یافت.